

TUNGE DEKK: – Jeg har forsøkt å trene mye og lese mye, sier 13 år gamle Elias Damli. Ved påsketider går turen til Nordpolen.

HARDTRENING // Han er tatt ut til å være med Børge Ousland i TV-serien «Oppdrag Nansen».

Elias (13) skal på ski til Nordpolen

EINAR AARRE
einar.aarre@bt.no
foto ØRJAN DEISZ

– Jeg har fått mange kommentarer. Mange roper etter meg. De sier jeg blir sterk av det, smiler Elias.

I hele vinter har han trent på turstiene under Løvstakken. Når folk spør hvorfor han trener, gjør mange store øyne.

For snart er det slutt på duskregn og plussgrader. Nå venter ned til 40 kuldegrader, drivis, vind og klodens absolutt nordligste punkt.

Den spedbygde gutten har lest seg opp på Fridtjof Nansen, ismålinger og vindretninger.

– Jeg har forsøkt å trene mye, og lese mye, sier Elias. Han skal være med i en gruppe på fire 13-åringere som blir de første

barna i Norge som går på ski til Nordpolen.

Ungdommene blir reality-stjerner i en TV-serie på ti programmer som neste år skal sendes på NRK.

En vitenskapsreise

8. klassingen fra Grønnestølslie er valgt ut blant flere hundre på samme alder. De skal delta på en vitenskapelig ekspedisjon i polhavet, og skal undersøke hva som skjer når isen smelter. 13-åringene skal se, lære og undersøke, og fortelle videre til sin egen generasjon hvordan klimaet endrer seg.

Eventyreren Børge Ousland har bak seg en lang rekke ekspedisjoner til polarområdene, og har flere ganger gått til Nordpolen.

Han skal følge Elias og de tre andre 13-åringene på turen.

– Den største utfordringen blir kulden. Det å gå på ski åtte timer hver dag, spise og gå på do i så kaldt klima, er utfordrende. Isbjørn har ikke vært noe problem tidligere. Vi har sett streifdyr, men de har ikke kommet nær oss. Så håper jeg vi ikke får altfor mye vind. Den kan være bitende, sier Ousland.

Fra Nordpolen til Paris

Nordpolen er det stedet i verden man ser de mest dramatiske effektene av den globale oppvarmingen. Elias skal få se det med egne øyne, og rapportere tilbake.

Og det er en lang reise han har foran seg:

TV-opptakene har startet

og forgår i Oslo, i Tromsø og på Svalbard. Rett før påske er det ny tur og om bord på forskningsskipet «Lance» som ligger innefrosset i drivisen nord for Svalbard. Deretter skal de ut på ski til Nordpolen.

Og helt til slutt skal erfaringene etter reisen, og resultatet som er samlet inn, legges frem under det store klimatoppmøtet i Paris i desember i år.

– Alle snakker jo om hvordan isen smelter. Jeg har sett det allerede på opptak fra Svalbard. Det er trist at vi ødelegger miljøet slik, sier Elias.

Speider og naturfag

Hvordan blir en 13-åring polfarer?

For Elias sin del har oppskrif-

FAKTA

Fridtjof Nansen

- «Oppdrag Nansen» skal bli en TV-serie på ti programmer og sendes på NRK Super neste år.
- Fridtjof Nansen ble tidlig en legende – han var selve personifiseringen av en ekte helt, og han ble den første kjendis blant både idrettsutøvere, oppdagere, forskere, statsmenn og humanister.
- Som ung mann ledet Nansen svært vågale ekspedisjoner i Arktis. Den første fant sted da han var 27 år gammel, da han krysset innlandsisen på Grønland på ski.
- Som vitenskapsmann var han en pionér på en rekke områder innen zoologi og oseanografi. Under unionsoppløsningen med Sverige i 1905 kom hans kvaliteter som statsmann frem.

Det blir gøy. Men maten blir ensformig. Det ikke å kunne dusje blir uvant.

Elias Damli (13)

– Isdekket forsvinner

13-åringene kan bli den siste generasjonen som går på ski til polpunktet, ifølge klimaforskere. Isen smelter i rekordfart.

– Det har vært en enorm nedsmelting av is i Arktis. Om sommeren er isdekket nesten halvert sammenlignet med noen tiår tilbake. Og kanskje enda viktigere: Tykkelsen på isen er også halvert slik at volumet av is er redusert med 70–80 prosent. Isen er tynnere og den dekker mindre arealer, sier klimaprofessor og direktør for Bjerknessenteret, Tore Furevik.

Åpent vann

Han mener 13-åringene vil oppleve et helt annet polområde enn det Fridtjof Nansen gjorde for 120 år siden.

– Isen brytes lettere opp, og det er mye mer råker og åpent vann. Nordpolen er det området i verden der klimaendringene merkes mest. Spesielt om høsten og vinteren er det blitt veldig mye varmere. Vi snakker om at det i gjennomsnitt er mellom tre og fem grader varmere nå enn da Nansen gikk, sier Furevik.

– Er Nordpolen et fornuftig sted å være for å lære om klimaendringene?

– Ja, man kan se hvordan iskanten har trukket seg tilbake. Og man kan observere den skjøre sammenhengen det er mellom dyreliv, fauna og klima. Et mildere klima er ikke bare en trussel mot isbjørnens liv, men også mot fugleliv og andre landdyr.

– Til sammenligning har oppvarmingen gått mye saktere i Antarktis. Jeg synes norske politikere heller bør reise til Nordpolen enn til Sydpolen om de vil se effektene av den globale oppvarmingen, sier Furevik.

Olje og gass

Nedsmeltingen betyr også mer aktivitet: Det er spådd økt skipstrafikk over Nordvestpassasjen – sjøruten fra Atlanterhavet til Stillehavet via den arktiske øygruppen i Nord-Canada. På sikt ser man se for seg tilsvarende trafikk over Nordøstpassasjen – mellom Europa og østkysten av Asia.

I dag er denne passasjen kun seilbar om sommeren på grunn av gjenisning om vinteren.

I tillegg blir større områder lenger nord interessante for utvinning av olje og gass.

ten vært å være aktiv speider, elske turer i skogen og til fjells, og å trene turn og gymnastikk. Samtidig har han stor interesse for naturfag – fysikk og kjemi, og er flink til å fortelle om egne eksperimenter og seg selv på hjemmelagede video – både til NRK og på YouTube.

Og ikke minst har han en entusiastisk lærer.

– Det var han som foreslo at jeg skulle melde meg på konkurransen. Han mente det ville bli interessant. Så var det tester med forskjellige oppgaver som svømming, dykking og kunnskap. Jeg var kjempeglad over å ha blitt valgt ut, sier Elias.

– Hva er du mest bekymret for før turen?

– Vi har testet utstyret, sovet i telt og i de varme soveposene, og

vi har smakt på tørrmaten. Det blir gøy. Men maten blir ensformig. Det ikke å kunne dusje blir uvant. Jeg liker å dusje etter en treningsøkt.

På Svalbard skal 13-åringen bli kjent med forskningsmiljøet. Deretter skal de om bord i Norsk Polarinstituttets forskningsskip «Lance» som ligger innefrosset i drivisen nord for Svalbard. Her skal de få innblikk i forskningen som pågår, gjøre undersøkelser sammen med forskningsteamet og med egne øyne se klimaendringene i Arktis.

Etter hvert forlater de forskningsskipet og blir flydd inn til startpunktet for skituren frem til polpunktet.

– Dette blir magisk

Børge Ousland sier det er

en utrolig spennende tur 13-åringene har foran seg.

– Det blir en voldsom og magisk opplevelse. Erfaringene tilsier at det går tyngst i starten. Det kommer til å bli slitsomt og kaldt, men det går seg til etter hvert. Pulkene er rundt 35 kilo. Det er ikke veldig mye, sier Ousland.

Han tror ikke klimaendringene vil skape de store problemene for ekspedisjonen.

– Totalt sett er det mindre is enn før, og ettersom ekspedisjonen pågår i april og på slutten av vinteren, er isen tynn. Vi vil merke at isen driver raskere enn før.

– Derfor risikerer vi å våkne opp på et helt annet sted enn der vi slo leir kvelden før. Men vi skal lese vindretningen, og

plassere oss så gunstig som mulig i forhold til å nå målet.

– Hva blir forskjellen på Nansens ekspedisjon for 120 år siden og 13-åringenes?

– De slipper jo flere år på et skip før de kan begynne å gå. Kommunikasjonen er også en helt annen. Nansen visste jo ikke helt hvor han var, mens vi har GPS og utstyr som gir presise opplysninger om posisjonen. Nansens hadde heller ikke helt optimal utrustning. Vi har bedre klær og varmere sovepose, sier Ousland.

Selv skigången skal ta opp mot to uker.

Hele ekspedisjonen avsluttes med at 13-åringene drar til Paris under klimatoppmøtet og presenterer forskningsresultatene og erfaringene fra turen.

sylvSMIDJA
- handverk frå
VOSS

SylvsMidja AS er den leiande leverandøren av bunadsølv i Noreg. Verksemda, som er lokalisert på Voss, har 60 tilsette og ein års-omsetnad på ca. 78 mill. kr. Hovudaktiviteten er knytt til produksjon og sal av eigenprodusert bunadsølv. I tillegg har verksemda satsa på sal av nisjeprodukt retta mot smykke- og gjevemarknaden. Verksemda har over ei årrekke hatt ein jamn og god vekst og sunn økonomi.

Då vår økonomisjef ynskjer å pensjonere seg etter mange år i bedrifta, søkjer me etter ny

ØKONOMISJEF med erfaring frå produksjonsbedrift

For fullstendig stillingsannonse sjå www.sylvsmidja.no eller www.headvisor.no

For informasjon kontakt vår rådgjevar Bjørn Horne hjå Headvisor på telefon 911 61 390, eller sjå fullstendig annonsetekst på www.sylvsmidja.no eller www.headvisor.no.

Kortfatta søknad med CV kan sendast snarast og innan 9. mars 2015 via www.headvisor.no. Alle spørsmål til vår rådgjevar vert handsama fortruleg til anna er avtalt.

